

compte). Un índex de noms i un altre de conceptes arrodoneixen la utilitat del llibre.

J.L. Vidal

HELANDER, H.

*On the Function of Abstract  
Nouns in Latin.*

Acta Universitatis Upsaliensis.  
Studia Latina Upsaliensia 11.  
Uppsala 1977.

Formant part de la col·lecció *Studia Latina Upsaliensia*, dedicada a la publicació de tesis doctorals, se'ns ofereix aquest estudi de H. Helander sobre els noms abstractes en llatí. En aqueix treball hom es proposa de fer una revisió de la funció desenvolupada pels noms abstractes a la llengua del Laci, i més en concret de llur capacitat per actuar com a predicats lògics.

Després de donar una definició del que cal entendre per un substantiu abstracte (substantius que expressen acció, qualitat o estat i que en conseqüència tenen una funció predicativa i que endemés són susceptibles de prendre com a atributs les formes d'expressió de les nocions de les quals els dits substantius prediquen alguna cosa), l'autor procedeix a classificar-los tot posant esment en els dos aspectes considerats a la definició: l'aspecte sintàctic-superficial i el lògic-profund. Com a punt de partença es considera que tot nom abstracte quan apareix dins una frase, sempre ho fa

relacionat amb algun altre element; aquest conjunt de dos membres, nom abstracte i l'element que es relaciona amb aquest rep el nom de predicació (PN). Tota PN ve definida tipològicament com a integrada per un subjecte lògic (s) i un predicat, també lògic (p). Per exemple la PN corresponent a la frase:

Cic. *Diu.* 1,6. *qui cum interitum exercitus nuntiaisset.* es descriu així:

PN	.....	s + p
s	.....	exercitus
p	.....	interitum

Hem d'clarir que el model de descripció que reflectim aquí és el més simple possible i que, de fet, apareixen estructures més complicades. Volem advertir, també, que alterem a consciència, per necessitats tipogràfiques la forma original de presentació, procurant en tot moment de no trair l'original.

Després, aquestes predicacions integrades per un p reescrit com a substantiu abstracte, es poden inserir dins d'altres predicacions de tres maneres diferents, segons que la relació entre les dues predicacions sigui de caire modal, de caire causal o de caire no-causal (temporal, local, etc.).

La relació és modal quan la predicació que conté el substantiu abstracte depèn d'una altra integrada essencialment per *verba dicendi*, com seria el cas de la frase citada suara. Per poder recollir aquest fet H. Helander proposa de refer l'anterior regla de reescritura de la PN, donant-li la forma següent:

PN ..... modalització + dictum  
 modalització ..... (declaració)  
 dictum ..... s + p  
 s ..... *exercitus*  
 p ..... *interitum*

A aquesta predicació en què la modalització precedeix el nucli se l'anomena PN modalitzada. Però sobre d'aquesta tindriem la PN modalitzant dotada d'una caracterització diferent, tal com es reproduïx a continuació:

PN ..... s + p  
 s ..... *aliquis*  
 p ..... nucli + modalització  
 nucli ..... *nuntiasuisset*  
 modalització ..... (declaració)

La «declaració» és la mateixa per a les dues predicacions i constitueix, per tant, el lligam natural entre elles.

La segona relació, la causal, s'estableix en forma d'una reacció CAUSA EFECTE, on una PN és la causa i l'altra l'efecte. Si es pre, per exemple, en consideració la frase:

Caes. B.G. 3,2,3: (*Galli*) *legionem...propter paucitatem despiciabant*. la trobarem descrita així:

CAUSA EFECTE  
 ((*legionis*)<sub>s</sub> (*paucitatem*)<sub>p</sub>)<sub>PN</sub> ((*Galli*)<sub>s</sub> (*despiciabant*)<sub>p</sub>)<sub>PN</sub>

Les combinacions de relació no-causal no ofereixen dificultats especials atesa la virtual absència de lligam amb les altres predicacions.

Patint d'aquestes bases, que hem sintetitzat al màxim, H. Helander fa una revisió aprofundida dels substantius abstractes en llatí. Aquesta anàlisi és útil, per tal com aporta orientacions i constatacions molt valuoses, de manera molt especial en allò que fa referència a la relació CAUSA EFECTE,

que molt sovint es troba obscurida i amagada sota construccions sintàctiques molt allunyades de les típiques oracions causals. Des d'aquesta òptica el treball que ha fet H. Helander és impecable.

Menys vàlids, ens semblen, però, els esquemes amb què estructura les seves classificacions, molt en particular la forma de lligam que emprà per relacionar les diferents predicacions; així en la relació causal, encara que sigui expressada de forma genèrica, de fet, la relació no pren consistència material, no ve recollida per mitjans sintàctics; i pel que fa a les relacions modals, la seva hipòtesi és quasi bé insostenible des del moment en què proposa formes diferents de reescriptura per a les PPNN.

La darrera part del llibre és dedicada a un intent de caracteritzar estilísticament diversos autors a través de l'ús que fan dels substantius abstractes. La constatació del resultat obtingut de l'aplicació de l'esquema classificatori a unes mostres de Cèsar i Amià Marcel·lí semblen confirmar la idea que una investigació en aquest sentit pot ser molt productiva.

Pere J. Quetgles